

5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

5.3 Oppilashuolto

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä¹.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus².

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää³. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.⁴ Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta.

Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta (pedagoginen tuki) määrätään perusteiden luvussa 4.⁵

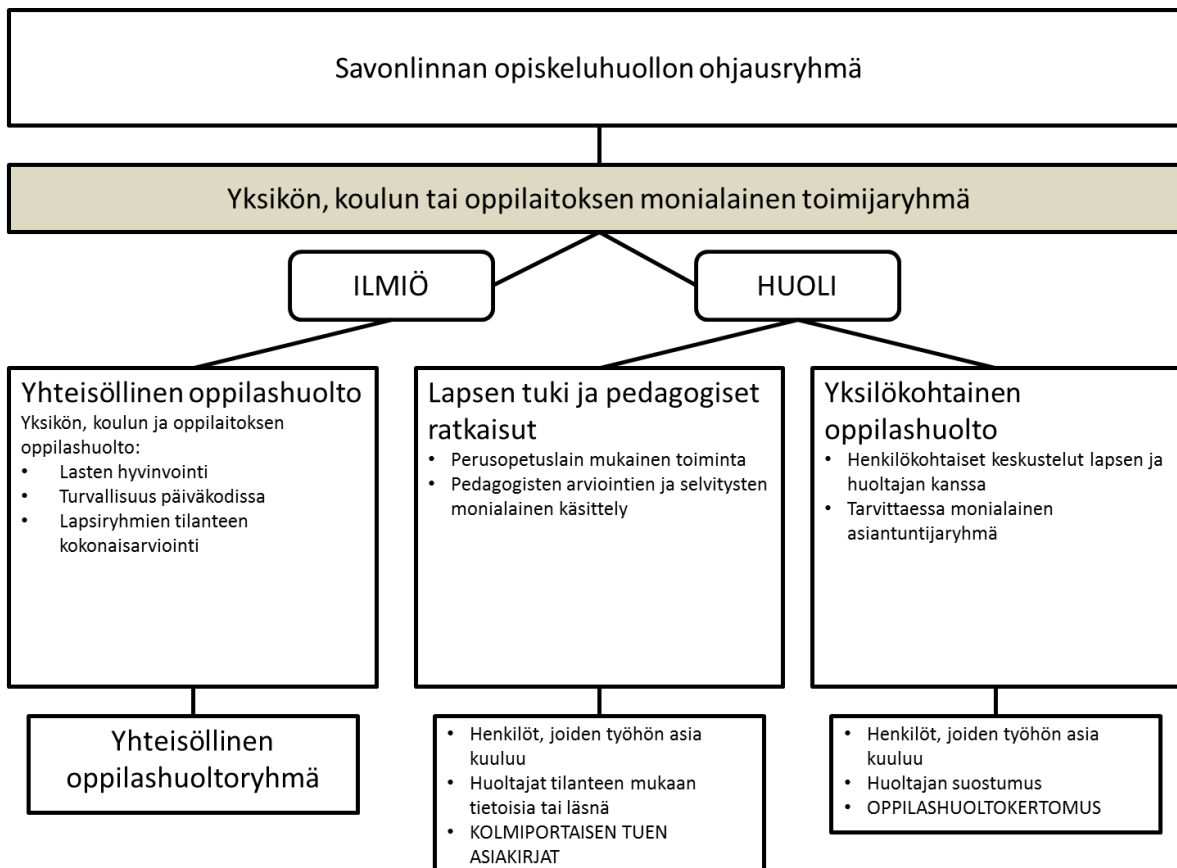
¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

² YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 4 mom.

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 1 ja 2 mom.

⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

Kuva 1. Oppilashuolto.

5.3.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Esiopetuksen oppilashuoltoa järjestetään monialaisena yhteistyönä opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus⁶. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset.⁷ Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuolto-palveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilöstöllä ja päiväkodinjohtajalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina.⁸ Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjassa.⁹

⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 1 mom.

⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15

⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §

Lapselle ja/tai lapsen huoltajalle tulee järjestää henkilökohtainen keskustelumahdollisuus kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä esiopetuksen työpäivänä sen jälkeen kun lapsi ja / tai huoltaja on tätä pyytänyt.

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja.¹⁰ Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia.¹¹

Oppilashuoltoryhmät

Kuntatason oppilashuollon ohjausryhmä on opetuksen järjestäjän nimeämä, ja se koostuu monialaisesti oppilashuollon piirissä toimivista asiantuntijoista. Ryhmää johtaa sivistystoimenjohtaja. Ryhmän tehtävä on yleisen oppilashuollon suunnittelu, kehittäminen, ohjaaminen ja arviointi.

Päiväkotikohtainen, **yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä** on monialainen, ja sitä johtaa päiväkodinjohtaja. Päiväkotikohtainen, yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen eli asiat käsitellään yleisellä ja yhteisellä tasolla. Ryhmän tulee huomioida lasten ja huoltajien osallisuus sekä kuulluksi tuleminen.

¹⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § 1 ja 2mom

¹¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 25 §

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän jäsenten tehtävät:

Päiväkodinjohtaja	Vastaa ryhmän koollekutsusta ja toimii ryhmän puheenjohtajana
Lastentarhanopettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, lastenhoitaja	Oppilashuollon suunnittelu ja kehittäminen
Neuvolanterveydenhuolto	Vastaa lapsen terveyden seuraamisesta ja edistämisestä yhteistyössä huoltajien kanssa. Osallistuu esiopetusympäristön terveellisyden seurantaan sekä päiväkodin monialaiseen yhteistyöhön.
Psykologi	Antaa oppimisen tukea ja ohjausta, jolla 1) edistetään esiopetusyhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä 2) tuetaan lapsen oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.
Kuraattori	Lapsen hyvinvoinnin, myönteisen kokonaiskehityksen tukeminen ja hyvinvoinnin edistäminen esiopetusyhteisössä
Tarvittaessa lapsi/huoltajajäsen	Tuo tietoa lasten/huoltajan havaitsemista ilmiöistä esiopetusyhteisössä ja välittää yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän terveiset muille lapsille/huoltajille

Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja siellä käsiteltävät asiat kirjataan muistioon.

Jos esiopetus toimii koulun yhteydessä, muodostetaan yhteinen oppilashuoltoryhmä.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän (yhtä tapausta varten) tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi.

Ryhmän kokoaa opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja. Vastuhenkilö ja kirjaaja valitaan ryhmän jäsenten keskuudesta. Kirjaajan tehtävänä on vastata kaikkien ryhmien jäsenten toimenpiteiden kirjautumisesta oppilashuoltokertomukseen. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi edellyttää huoltajan suullista suostumusta. Yksilöity kirjallinen suostumus tarvitaan, kun asiantuntijaksi kutsutaan päiväkodin ulkopuolinen henkilö tai lapsen läheinen.

	ASIAKIRJA	MONIALAINEN TOIMIJARYHMÄ	TEHTÄVÄ
KUNTA	Kuntakohtainen oppilashuoltosuunnitelma, kahden tai useamman opetuksen järjestäjän/ useamman koulutusmuodon yhteinen	Oppilashuollon ohjausryhmä	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu - kehittäminen - ohjaus - arviointi
PÄIVÄKOTI	Oppilashuolto-suunnitelma	Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu - kehittäminen - toteuttaminen - arviointi
LAPSI/ LAPSIRYHMÄ	Oppilashuoltokertomus	Tapauskohtainen asiantuntijaryhmä	<ul style="list-style-type: none"> - tuen tarpeen selvittäminen - oppilashuollon palvelujen järjestäminen

Taulukko 1. Oppilashuollon toimijaryhmät, asiakirjat ja tehtävät.

5.3.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.¹² Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Yhteisöllinen oppilashuolto on keskeisin osa oppilashuoltoa ja se kuuluu kaikille päiväkodin työntekijöille.

¹² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 mom

Yhteistyö nivelvaiheissa

Esi-, perus- ja toisen asteen nivelvaiheiden toimintamallit helpottavat lapsen siirtymistä kasvusta ja opetuksesta vastaavien tahojen välillä. Toimintamallien avulla varmistetaan, että opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellinen tieto siirtyy lapsen mukana seuraavalle taholle.

Lapsen tilanne voi edellyttää nivelvaiheiden toimintamallien noudattamista myös iltapäivätoiminnan yhteydessä, opettajien vaihtuessa, lapsen vaihtaessa päiväkotia/koulua tai kuntaa.

Kun lapsi siirtyy samassa kunnassa toiseen yksikköön, tiedot voidaan siirtää lupaa kysymättä. Kaikissa muissa tapauksissa tiedonsiirtoon on pyydyttävä huoltajan lupa.

Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä / viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle¹³

NEUVOLASTA VARHAISKASVATUKSEEN

- tarvittaessa palaverit huoltajan, terveydenhoitajan ja varhaiskasvatuksen kesken
- yhteiset tiedonsiirtolomakkeet
- lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen

VARHAISKASVATUKSESTA ESIOPETUKSEEN

- tarvittaessa palaverit huoltajan, terveydenhoitajan ja varhaiskasvatuksen kesken
- lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- erityisen tuen tietojen siirto
- vanhempaintilaisuudet esiopetuksesta
- varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultointi tarvittaessa

ESIOPETUKSESTA ALAKOULUUN

- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö luokanopettajan ja erityisopettajan kanssa
- monialainen konsultointi
 - huoltajien ja lasten kouluun tutustuminen
 - lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma
 - tehostetun ja erityisen tuen tietojen siirto
 - eri tahojen havainnot/tutkimukset
 - koulunkäynnin lykkäys
 - pienryhmätarpeet

ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEN ILTAPÄIVÄTOIMINTAAN

- yhteistyö esiopettajan ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kanssa
- tiedonsiirtolomake esiopetuksesta iltapäivätoimintaan

¹³ Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

5.3.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään neuvolapalveluina
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa (asiantuntijaryhmä).¹⁴

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen.¹⁵ Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuihin hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti.¹⁶

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suullisen suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä, kirjallisella suostumuksella asiantuntijaryhmään voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä.¹⁷ (liite 1.) Oppilashuoltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asioissa tarpeeksi katsomiltaan asiantuntijoilta.¹⁸

¹⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 1 mom

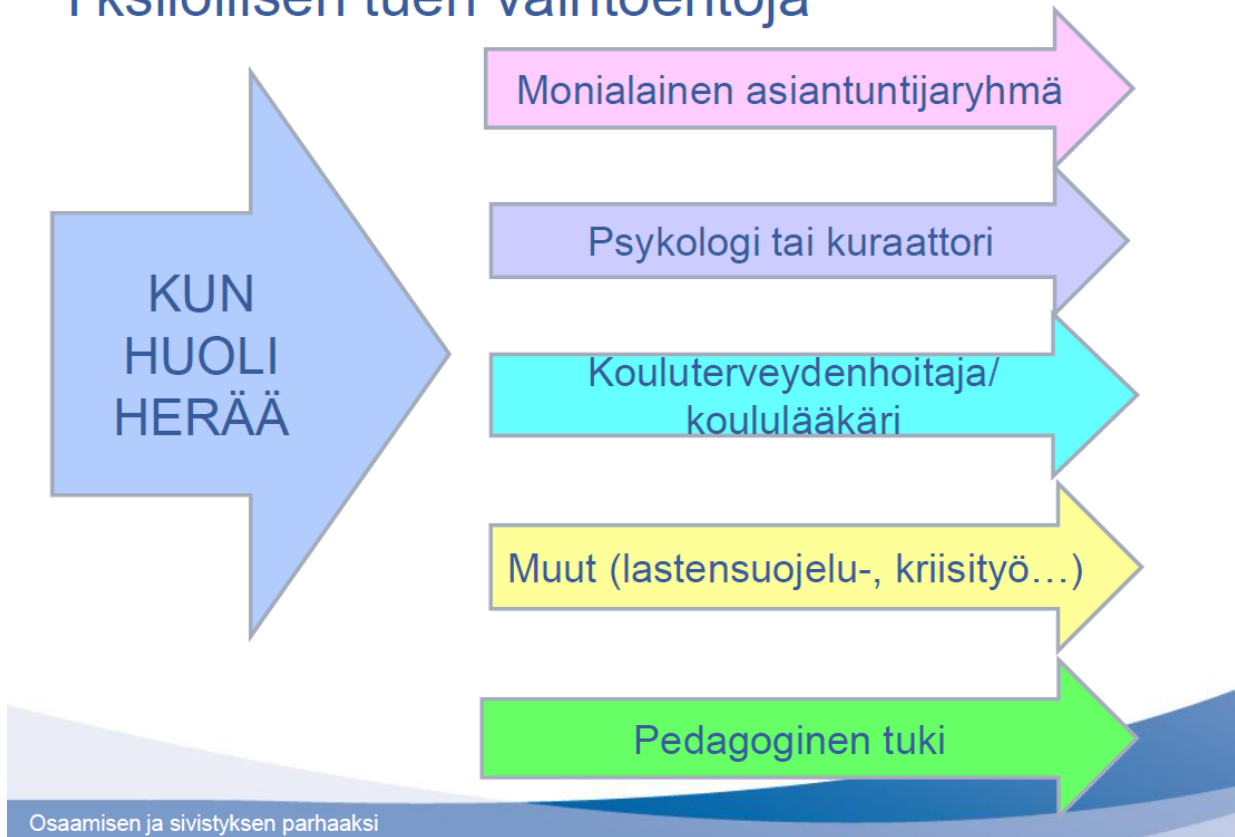
¹⁵ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp

¹⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

¹⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom

¹⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

Yksilöllisen tuen vaihtoehtoja

Taulukko 2. Yksilöllisen tuen vaihtoehtoja/ Kristiina Laitinen 26.11.2014

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan **oppilashuoltokertomus** (liite 2). Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:¹⁹

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

¹⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.²⁰

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan **oppilashuoltorekisteriin**. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.²¹ Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolovelvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä ovat muun muassa tiedot lasten ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoimintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta. Salassa pidettäviä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta sekä näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot.²²

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.²³ Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.²⁴ Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta.²⁵ Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.²⁶

Huoltajan suostumus pyritään aina hankkimaan yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen, vaikka siihen olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste.

²⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

²¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

²² Perusopetuslaki (642/2010) § 40

²³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.

²⁴ Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

²⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 3 mom.

²⁶ Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

Lapsen sairauden vaatiman hoidon ja lääkityksen järjestäminen. Lapsen tarvitseman lääkityksen sekä hoidon tukeminen päiväkodissa sovitaan monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, lapsen, terveydenhuollon, esiopetushenkilöstön ja hoitavan tahon kanssa suullisesti ja kirjallisesti. Lapsen lääkitys järjestetään lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

Lapselle on tarjottava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Ruokailussa korostuu sen terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, terveystarvitus ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä virkistäytyminen. Lapsille annetaan mahdollisuus osallistua ruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen. Ruokailun järjestämisessä tehdään yhteistyötä esiopetuksen henkilöstön ja ruokailusta vastaavan henkilöstön kesken. Ruokailun järjestämisessä huomioidaan lapsen terveyden tai sairauden hoitoon liittyvät tarpeet esim. **erityisruokavalio**.

Yhteistyö sairaalaopetuksessa. Arvio sairaalaopetuksen tarpeellisuudesta tehdään yhteistyössä huoltajan, lapsen esiopetusyksikön ja hoidon edustajien kanssa.

5.3.4 Oppilashuoltosuunnitelma

Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

1. **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma**, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus.²⁷ Lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisältää oppilas- ja opiskelijahuollon paikallisia tavoitteita ja toteuttamiseen liittyviä linjauksia. Linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman kuvausta oppilashuollosta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.
2. paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä **kuvaus oppilashuollosta**²⁸ sekä
3. **yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma**²⁹ (liite 3).

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehtyvät suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

5.4.5. Päiväkotikohtainen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laadintaan päiväkotikohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Päiväkotikohtainen oppilashuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa.

²⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

²⁸ Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

²⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehtyvät suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Päiväkohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä psykologija kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan:

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö sekä
- oppilashuollon palvelujen kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee yhteisöllisen **oppilashuollon järjestäminen** ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat,
- oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa,
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Oppilashuoltosuunnitelmassa **kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus**, josta ilmenee yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä,
- lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa,
- esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat,
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä,
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys sekä
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Suunnitelmassa kuvataan

- lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Savonlinnassa oppilashuollon toteutumista kaikilla oppiasteilla seuraa kuntakohtainen oppilashuollon ohjausryhmä.

Päiväkotikohtaista oppilashuoltosuunnitelman toteuttamista valvoo yhteisöllinen, päiväkotikohtainen oppilashuoltoryhmä ja sitä arvioidaan päiväkodin lukuvuosisuunnitelmassa.

Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Seuraamisesta kirjataan:

- seurannasta vastuussa oleva taho
- seurattavat asiat
- käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi
- seurannan aikataulu
- seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen päiväkodin oppilashuollon kehittämisessä
- keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille

6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Turvallisuuskäsikirja

7. Esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Savonlinnan kaupungin kuljetusopas

8. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa. Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

9. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä esiopetuksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

HUOLTAJAN SUOSTUMUS ASIANTUNTIJARYHMÄN
KOKOONPANOA VARTEN

LIITE 1

Minulle sopii, että oppilashuollon asiantuntijaryhmässä ____/____/20____ alkaen ovat
läsnä seuraavat henkilöt:

tehtävänimike	asiantuntijan nimi

Läsnä voi olla myös muita yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä:

nimi	taho, jota edustaa

Asiantuntijaryhmässä käsiteltävät asia:

Suostumuksen antajan (huoltaja) allekirjoitus ja nimenselvennys

Asiantuntijaryhmän työskentelystä tehdään oppilashuoltokertomus, joka tallennetaan
oppilashuollon rekisteriin.

Lapsen nimi	Esiopetusyksikkö
Lapsen henkilötunnus	Kotikunta
Lapsen osoite	Puhelinnumero

Huoltaja	
Huoltajan osoite	Huoltajan puhelinnumero
Huoltaja	
Huoltajan osoite	Huoltajan puhelinnumero

Lisätietoja

<p>pvm ____/____/20____</p> <p>asia:</p>	<p>Vastuuhenkilö</p>			
<p>☐ huoltajalle ilmoitettu kokouksesta</p> <p>Ryhmän kokoonpano</p> <p>☐ huoltajan tiedossa</p>				
<p>Ryhmän kokoonpano, osallistujan nimi ja työtehtävä</p> <p>____/____/20____:</p> <p>Kirjaajan nimi ja työtehtävä</p> <p>____/____/20____:</p>				
<p>Tähän mennessä tehdyt havainnot/toimenpiteet (pvm - havainnon/toimenpiteen tekijä - havainto/toimenpide)</p> <p>____/____/20____:</p> <p>____/____/20____:</p>				
<p>Toimenpiteet ja vastuuhenkilöt</p> <p>____/____/20____:</p> <p>____/____/20____:</p> <p>____/____/20____:</p>				
<p>Tästä oppilashuoltokertomuksesta on annettu tietoa ryhmän ulkopuoliselle henkilölle</p> <table border="0"> <tr> <td data-bbox="143 1608 427 1646">henkilön nimi / pvm</td> <td data-bbox="587 1608 767 1646">annettu tieto</td> <td data-bbox="1023 1608 1169 1646">perustelut</td> </tr> </table>		henkilön nimi / pvm	annettu tieto	perustelut
henkilön nimi / pvm	annettu tieto	perustelut		

Oppilashuoltosuunnitelma pohjautuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013), jota velvoittavana noudatetaan kaikissa Savonlinnan kaupungin esiopetusyksiköissä. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Samalla sovitaan menettelytavoista, joilla eri osapuolet perehdytetään suunnitelman sisältöön, käytännön toteutustapaan ja asiaan sisältyvään tiedottamiseen. Suunnitelma tarkistetaan vuosittain oppilashuoltoryhmän koordinoimana.

ESIOPETUSYKSIKKÖ	LUKUVUOSI
ARVIO OPPILASHUOLLON KOKONAISTARPEESTA	
Palvelujen kohdentuminen yhteisölliseen tukeen	
Palvelujen kohdentuminen yksilölliseen tukeen	
Palvelujen kohdentuminen oppilashuollon yhteistyöhön	
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPPILASHUOLTOPALVELUT (neuvola-, psykologi- ja kuraattoripalvelut)	
Palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä tarvittava yhteistyö	
Palveluiden kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, esiopetusyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin	
Palveluiden kohdentaminen oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan	
YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO	
Yhteisöllisen oppilashuollon toimintamallit ja suunnitelmat voivat olla oppilashuoltosuunnitelman liitteenä	
Toimintatavat ja yhteistyökäytännöt esiopetusyhteisön ja –ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi	
Yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano, tehtävät ja toimintatavat	
Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa	

Yhteistyö esiopetuksen siirtymävaiheessa
Yksikkökohtaiset toimintamallit seuraavista: <ul style="list-style-type: none">• tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus• tarvittavat ohjeet koskien esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta• suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä• toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa
YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO
Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseksi
Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa
Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat
Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä lasta koskevan asian käsittelyssä
Oppilashuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys
Yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa (esim. perhepalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoido)
YHTEISTYÖ LASTEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA
Toimintatavat osallisuuden edistämiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi (suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi)

Toimintaperiaatteista ja –menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille
OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista
Yksikkökohtaisen suunnitelman vastuutaho
Seurattavat asiat ja tiedonkeruumenetelmät
Seurannan aikataulu
Seurantatietojen käsittelytavat ja hyödyntäminen sekä niistä tiedottaminen oppilashuollon kehittämiseksi